

Zadanie 6.2. Uzyskiwanie i utrzymanie elitarnego materiału szkółkarskiego roślin sadowniczych wolnego od wirusów, fitoplazm i wiroidów

Kierownik zadania: **mgr W. Kozerski**

Wykonawcy: Zakład Doświadczalny Instytutu Ogrodnictwa, Ośrodek Elitarnego Materiału Szkółkarskiego w Prusach

Rośliny wolne od chorób wirusowych, wiroidów i fitoplazm lepiej rosną, lepiej się mnożą, są bardziej odporne na choroby, szkodniki i niekorzystne warunki atmosferyczne i dają wyższe, lepszej jakości plony. Materiał wolny od chorób wirusowych to podstawa nowoczesnego i konkurencyjnego sadownictwa. Stosowanie materiału wolnego od wirusów to także wymóg zawarty w Ustawie o Nasiennictwie – Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 1 lutego 2007 r. (Dz. U. z 21 lutego 2007 r. Nr 29, poz. 189 z późniejszymi zmianami).

Wprowadzenie do uprawy roślin o gwarantowanej zdrowotności jest realizowane w OEMS Prusy w następujących etapach:

- Uzyskiwanie i utrzymywanie wolnego i uwalnianego od chorób wirusowych szkółkarskiego materiału wyjściowego roślin sadowniczych - selekcja, testowanie, termoterapia i utrzymywanie kolekcji zdrowych, rosnących w izolacji roślin.
- Uzyskane i utrzymywane rośliny przedbazowe pochodzą z tożsamyh odmianowo roślin kandydackich. Rośliny rosną w pojemnikach bez kontaktu z glebą lub w odkażonym podłożu w osiatkowanych pomieszczeniach (karkasach), rośliny są testowane w celu stwierdzenia, czy są wolne od organizmów wymienionych w załączniku 9 rozporządzenia MRiRW.
- Prowadzenie elitarnych sadów matecznych drzew owocowych, elitarnych plantacji roślin jagodowych, sadów nasiennych oraz elitarnych plantacji podkładek wegetatywnych.
- W ramach zadania prowadzony jest również monitoring występowania chorób wywoływanych przez następujące patogeny kwarantannowe: wirus drobnienia czereśni (*Little cherry virus*), fitoplazma proliferacji jabłoni (*Candidatus Phytoplasma mali*), fitoplazma zamierania gruszy (*Candidatus Phytoplasma pyri*). Monitoring obiektów kwarantannowych jest zadaniem o charakterze ogólnokrajowym.

Ze względu na szybkość i łatwość rozprzestrzeniania się chorób wirusowych, ich wysoką szkodliwość i brak skutecznych metod zwalczania, prace te wykonywane są przy pełnej kontroli fitosanitarnej na każdym etapie rozmnażania: lustracje wykonywane w nasadzeniach oraz testy biologiczne i serologiczne wykonywane w akredytowanym laboratorium w OEMS Prusy. Kontrolę dokumentacji, produkcji i obrotu materiału prowadzą inspektorzy PIORiN. Badania prowadzone są w oparciu o wymagania norm krajowych zawartych w Ustawie o Nasiennictwie, metodyk opracowanych w Instytucie Ogrodnictwa w Skierniewicach i przez Europejską Organizację Ochrony Roślin (EPPO). Ograniczenie występowania chorób wirusowych jest szczególnie ważne w przypadku wieloletnich nasadzeń roślin sadowniczych, a podstawowym sposobem zapobiegania występowania tych chorób jest zakładanie sadów i jagodników ze zdrowego materiału szkółkarskiego. Jedynym źródłem takiego materiału jest OEMS w Prusach.